

Силабус курсу

ТРАНСКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

Освітньо-професійна програма:

«Соціальна Педагогіка»

Галузь знань: 01 – Освіта/Педагогіка

Спеціальність 011 Освітні, педагогічні науки

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Кількість кредитів:3.

Дні занять: згідно розкладу

Консультації: вівторок 14.00-16.00, ауд. 232

Рік навчання: 1. Семестр: 1.

Мова викладання: українська

Форма навчання: денна/заочна

Викладач курсу	доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Олексюк Наталія Степанівна
Контактний телефон	+380662125355
E-mail	nataliya_oleksiuk@ukr.net
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	кредити ЄКТС – 3 (90 год.)

Опис дисципліни

Дисципліна «Транскультурні аспекти соціальної роботи» спрямована на ознайомлення магістрантів з теоретичними і практичними основами викладання фахових дисциплін в закладах вищої освіти та формування відповідних професійних компетентностей.

Структура курсу

Години (лек./сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	Мультикультурність та її вплив на соціальне середовище.	Визначати зміст понять «культура», «мультикультурність», «транскультурне середовище», «нація», «народ», «етнос», «національно-етнічна свідомість», «менталітет», «національно-етнічна ідентичність», «етносоціальні процеси». Аналізувати наукові підходи до розгляду сутності та змісту, функцій і елементів культури як складної соціальної системи. Пояснювати етнічність у	Презентації, питання, вправи, тести

		сучасному політичному та соціальному процесам; фактори і форми міжетнічних відносин. Усвідомлювати необхідність етнічної соціалізації, виховання культури міжетнічних відносин як пріоритетних завдань народної педагогіки у сучасних умовах. Аналізувати сучасні етносоціальні процеси в Україні; визначати українську ідентичність: феномен й засади формування.	
2/2	Дискримінація.	Визначати зміст поняття «дискримінація». Аналізувати ознаки, захищені від дискримінації. Характеризувати форми дискримінації. Визначати повноваження щодо запобігання та протидії дискримінації. Розробляти заходи щодо запобігання та протидії дискримінації. Характеризувати органи захисту від дискримінації.	Презентації, питання, вправи, тести
2/2	Соціальний інтелект як здатність індивіда ефективно взаємодіяти з іншими людьми.	Визначати зміст понять «соціальний інтелект» та «соціальна компетентність». Пояснювати структуру соціального інтелекту. Характеризувати психологічні та педагогічні функції соціального інтелекту. Визначати критерії соціального інтелекту. Аналізувати роль соціального інтелекту у організації життєдіяльності транс культурного середовища.	Презентації, питання, вправи, тести
2/2	Глобалізація. Теорія глобального виховання.	Визначати зміст поняття і характеризувати основні причини глобалізації. Аналізувати глобальні проблеми та умови глобалізації. Пояснювати ознаки процесу глобалізації; рівні глобалізації; наслідки глобалізації. Аналізувати вплив глобалізації на розвиток сучасного світу. Визначати зміст понять «глобальна педагогіка», «глобальна освіта», «глобальне виховання», «глобальна компетентність педагога». Характеризувати ознаки процесів глобалізації в Україні.	Презентації, питання, вправи, тести

4/2	Соціальна (соціально-педагогічна) робота в транскультурному середовищі як актуальна суспільна проблема.	Аналізувати мету і завдання соціальної (соціально-педагогічної) роботи в транскультурному середовищі. Характеризувати об'єкти і суб'єкти соціальної (соціально-педагогічної) роботи в транскультурному середовищі; принципи організації та стратегії соціальної (соціально-педагогічної) роботи в транскультурному середовищі. Визначати результат соціальної (соціально-педагогічної) роботи в транскультурному середовищі. Пояснювати професійні ризики роботи соціального працівника (педагога) в транскультурному середовищі.	Презентації, питання, вправи, тести
4/2	Зміст соціальної (соціально-педагогічної) роботи з урахуванням культурних відмінностей.	Визначати здатність обирати необхідні технології. Характеризувати види соціальних (соціально-педагогічних) послуг та особливості їх надання в мультикультурному середовищі. Пояснювати форми, методи, прийоми та засоби соціальної (соціально-педагогічної) роботи в мультикультурному середовищі.	Презентації, питання, вправи, тести
2/2	Організація комунікації в мультикультурному середовищі.	Аналізувати типи культур і міжкультурні стилі комунікації. Характеризувати сутність, об'єкт і предмет міжкультурної комунікації. Обґрунтовувати різні аспекти міжкультурної комунікації. Визначати місце міжкультурної комунікації в системі наук. Пояснювати міжкультурні особливості комунікативної поведінки. Аналізувати вербальне і невербальне вираження національних особливостей; принципи і правила спілкування в мультикультурному середовищі.	Презентації, питання, вправи, тести
2/2	Організація соціального обстеження з урахуванням культурних відмінностей.	Аналізувати особливості здійснення соціального обстеження в транскультурному середовищі. Пояснювати етапи соціального обстеження та встановлення соціального діагнозу.	Презентації, питання, вправи, тести

Формування програмних компетентностей

Індекс у матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу; уміння спілкуватися усно та в письмовій формі державною мовою; володіти базовими навичками комунікації іноземною мовою; здійснювати ділову комунікацію з метою отримання інформації, необхідної для вирішення завдань діяльності.
ЗК 2	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; вдосконалення наявних професійних умінь та навичок відповідно до вимог професійного середовища, розвивати нові професійно-значущі якості; адекватно оцінювати позитивні зміни у професійній діяльності та оволодіння новими знаннями та методами професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; розуміти основні концепції, теорії та факти для прогнозування стратегії професійної діяльності, дотримання етичних стандартів у соціально-педагогічній діяльності; визначати шляхи вирішення моральних проблем та приймати адекватне професійне рішення в етичних питаннях; постійно працювати над власними цінностями, поглядами.
ЗК 6	Здатність виявляти, ставити та розв'язувати проблеми використовуючи доцільні технології, форми та методи соціально-педагогічної роботи у професійній діяльності; володіти знаннями щодо характеристики та класифікацій інноваційних технологій, форм та методів, які використовуються у професійній діяльності; добирати найбільш ефективні форми та методи роботи, забезпечувати їх варіативність, структурність, послідовність та інтеграцію.
ЗК 7	Здатність до міжособистісної взаємодії; чіткої постановки завдання, формулювання ідей, креативного мислення, генерування нових ідей, виявлення проактивності та стратегічного мислення.
ФК 1	Здатність проектувати і досліджувати освітні системи; аналізувати соціально-педагогічну діяльність на міжнародному, національному, регіональному та локальному рівнях; здійснювати порівняльний аналіз досвіду вирішення соціально-педагогічних проблем, прогнозувати шляхи їх розв'язання.
ФК 2	Здатність застосовувати та розробляти нові підходи до вирішення задач дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері освіти й педагогіки; визначати пріоритетні проблеми в соціально-педагогічній практиці, здійснювати соціально-педагогічну роботу з урахуванням змін в нормативно-правових документах.
ФК 3	Здатність враховувати різноманітність, індивідуальні особливості студентів у плануванні та реалізації освітнього процесу в закладі освіти; налагоджувати взаємозв'язок та взаємодію з громадськими, соціальними та державними структурами для вирішення професійних завдань; володіти знаннями щодо стратегії та тактики налагодження зв'язків з представниками різних соціальних інституцій, ЗМІ та вміння їх застосовувати у професійній діяльності.
ФК 15	Здатність до використання професійно профільних знань в галузі соціології, психології, педагогіки, права, менеджменту, інших наук для діагностики, прогнозування, проектування і моделювання соціальних процесів і явищ у контексті соціального захисту населення, формування, відновлення або розвитку життєвих ресурсів і благополуччя клієнтів; здатність до розробки нових методологічних і методичних підходів з урахуванням цілей і завдань соціально-педагогічної діяльності з різними її об'єктами та суб'єктами.
ФК 17	Готовність до врахування специфіки національно-культурного простору та характеру життєдіяльності різних національних, статевовікових та соціально-класових груп як об'єктів соціально-проектної діяльності закладів соціально-педагогічної сфери.
Програмні результати навчання	
ПРН 3	Формувати педагогічно доцільну партнерську міжособистісну взаємодію, здійснювати ділову комунікацію, зрозуміло і недвозначно доносити власні міркування, висновки та аргументацію з питань освіти і педагогіки до фахівців і широкого загалу, вести проблемно-тематичну дискусію; здійснювати порівняльний аналіз досвіду вирішення

	соціально-педагогічних проблем, прогнозувати шляхи їх розв'язання; визначати пріоритетні проблеми в соціально-педагогічній практиці, здійснювати соціально-педагогічну роботу з урахуванням змін у нормативно-правових документах.
ПРН 5	Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення результатів освітньої, професійної діяльності, презентації наукових досліджень та інноваційних проєктів; встановлювати взаємозв'язки та організувати спільну діяльність з громадськими, соціальними та державними структурами для вирішення професійних завдань; вимірювати досягнення у виконанні поставлених завдань і формулюванні/перегляді цілей; добирати відповідний інструментарій (інтерв'ю, спостереження, анкети, фокус-групи), уміти ними користуватися.
ПРН 10	Здійснювати пошук необхідної інформації з освітніх/педагогічних наук у друкованих, електронних та інших джерелах, аналізувати, систематизувати її, оцінюючи достовірність та релевантність; організувати та здійснювати проєктно-прогнозувальну та моніторингову діяльність, професійно аналізувати соціальні-педагогічні ситуації, процеси і явища за допомогою якісної і кількісної методології, працювати з різними джерелами наукової інформації
ПРН 12	Обирати необхідні технології соціально-педагогічної роботи як систему прийомів і засобів соціально-педагогічного впливу, прогнозувати умови, що забезпечуватимуть оптимальний розвиток особистості

Рекомендовані джерела

1. Варшавська декларація (Підсумкова декларація саміта) Ради Європи від 17.05.2005 [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. Бібліотека офіц. видань Режим доступу : zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_716
2. Гордузенко В. Етнонаціональна група як компонент етнонаціональної структури українського суспільства / В. Гордузенко // Соціальна психологія. 2006. № 3 (17). С. 173-180.
3. Дем'яненко М. Актуальні проблеми переселенців в Україні [Електронний ресурс] : Режим доступу <http://www.nbuviar.gov.ua>.
4. Збірник державних стандартів соціальних послуг з реабілітації/абілітації інвалідів, дітей-інвалідів та осіб з розумовою відсталістю. – Суми: Університетська книга, 2009. 92 с.
5. Зверева І. Д., Петрочко Ж. В. Інтегровані соціальні служби: теорія, практика, інновації : навчально-методичний комплекс / За ред. І. Д. Зверєвої, Ж. В. Петрочко. К., 2007. 216 с.
6. Енциклопедія історії України / редкол. В. А. Смолій та ін. ; Інститут історії України НАН України. К. : Наукова думка, 2004. Т. 2 : Г Д. 518 с.
7. Європейська культурна конвенція 1954 р. (укр / рос) Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 19.12.1954 / Офіційне видання Верховної Ради України // Офіційний вісник України від 25.10.2006 р. № 41. с. 241, ст. 2781, код акту 37555/2006.
8. Євтух В. Б. Етнічна меншина: поняття, ознаки, функції. Філософська і соціологічна думка. 1994. №1 2. С.159-174.
9. Євтух В. Етносоціологія: питання формування поняттєво-термінологічного апарату. Проблеми розвитку соціологічної теорії. Теоретичні проблеми змін соціальної структури українського суспільства: Наукові доповіді і повідомлення II Всеукраїнської соціологічної конференції / Соціологічна асоціація України, Інститут соціології НАН України, М.О.Шульга (наук. ред.) та ін. К., 2002. 533 с.
10. Картунов О. В. Етнонаціональна група // Етнонаціональний розвиток України. Терміни, визначення, персоналії / Відп. редактори Ю. І. Римаренко, І. Ф. Курас. Київ, 1993. 800 с.

11. Ковбас Б. І. Технології соціально–педагогічної діяльності (підготовка до державного іспиту) : навч.–метод. посіб. для студ. спец. "Соціальна педагогіка" / Б. І. Ковбас, Н. В. Сабат, Л. І. Березовська. Івано–Франківськ : НАІР, 2012. 184 с.
12. Кресіна І. Нелегальна міграція: проблеми протидії та правового регулювання [Текст] / І. Кресіна, О. Стойко // Політичний менеджмент (Дар) : Український науковий журнал. 2009. № 3. С. 174-180.
13. Малько А. Соціальна педагогіка в школі : культурологічний аспект / А. Малько // Рідна школа. 2001. № 3. С. 36–40.
14. Національний склад України [електронний ресурс Міністерства зовнішніх справ України] // <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/379.htm>
15. Новік В. Державна політика і регулювання імміграційних процесів в Україні / В.Новік. - К.: Компанія ВАТТЕ, 1999. 216 с.
16. Олексюк Н.С. Виховання в молоді культури міжетнічних відносин як важливий напрям роботи соціального педагога. *Social Work and Education*. 2017. Vol. 4, No. 2, pp. 22-32.
17. Олексюк Н.С. Соціальне виховання як основа етнічної соціалізації особистості в умовах транскультурного середовища. Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Випуск 24 (II том): збірник наукових праць. К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2018. 262 с. С. 106-112.
18. Олексюк Н.С. Професійна підготовка майбутніх фахівця соціальної сфери до роботи в транскультурному середовищі. Підвищення якості освіти: стан, проблеми, перспективи : матеріали I всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (м. Кременець, 7 листопада 2018 року)/ за заг. редакцією Т. В. Бешок. Кременець: ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка, 2018. 256 с. С. 99–103.
19. Паньков А. Соборна Україна: корінні народи і національні меншини. *Персонал*. 2005. № 6. С.1.
20. Пенішкевич О. І. Соціальна педагогіка : Модульна технологія навчального курсу : навч. посіб. / О. І. Пенішкевич, Л. І. Тимчук. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. 496 с.
21. Савенков А.И. Концепция социального интеллекта. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.den-za-dnem.ru>.
22. Соціальна педагогіка : мала енциклопедія / за заг. ред. І. Д. Звереві. К. : ЦУЛ, 2008. 336 с.
23. Соціальна педагогіка : підруч. / за ред. А. Й. Капської. К. : ЦУЛ, 2011. 488 с.
24. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, Т. Г. Веретенко; за ред. О. В. Безпалько. К.: Академвидав, 2013. 312 с.
25. Соціальна робота. В 3 ч. Ч.1 : Основи соціальної роботи / за ред. Т. Семигіної, І. Григи. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. 178 с.
26. Соціальна робота. В 3 ч. Ч. 2: Теорії та методи соціальної роботи / за ред. Т. Семигіної, І. Григи. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська Академія», 2004. 224 с.
27. Соціальна робота. В 3 ч. Ч. 3: Робота з конкретними групами клієнтів / за ред. Т. Семигіної, І. Григи. К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2004. 166 с.
28. Супруновський А. Державне регулювання міграційних процесів в Україні. *Вісник прокуратури : загальнодержавне фахове юридичне видання*. 2010. № 3. С. 56-62.
29. Стандарти соціальних послуг: Збірка проектів документів. Кн. 2./ за ред. Л.Л.Сідельнік. К.: ТОВ«ЛДЛ», 2007. 232 с.

30. Теслюк В. М. Технології соціально-педагогічної діяльності. *Навчальний посібник*. Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. 360 с.

31. Трубавіна І. М. До питання про критерії ефективності соціальної роботи. *Соціальна робота в Україні : теорія і практика*. 2005. № 4. С. 110–112.

32. Чернявская Ю. Народная культура и национальные традиции. Минск, 2000. 170 с.

Додаткова

1. Все про соціальну роботу : навч. енциклопед. словник-довідник / за наук. ред. В. М. Пічі ; уклад. : Гайдук Н. М., Клос Л. Є., Бік О. Я. [та ін.]. Львів : Новий Світ–2000, 2012. 616 с.

2. Вступ до соціальної роботи : навч. посіб. / за ред. Т. В. Семигіної, І. І. Миговича. К. : Академвидав, 2005. 304 с.

3. Конституція України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

4. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>

5. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>

6. Загальна декларація прав людини [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015

7. Abu-Laban, Y., & Gabriel, C. (2002). Selling diversity: Immigration, multiculturalism, employment equity and globalization.

8. Axelson, J.A. (1993). Counseling and development in a multicultural society (2nd ed.). Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.

9. Devore, W., & Schlesinger, E. (1991). Ethnic-sensitive social work practice (3rd ed.). New York, NY: Merrill.

10. Green, J.W. (1995). Cultural awareness in the human services (2nd ed.). Englewood Cliffs: Prentice-Hall.

11. Waxler-Morrison, N., Anderson, J., & Richardson, E. (Eds.). (1990). Cross-cultural caring: A handbook for health professionals. Vancouver, BC: University of British Columbia Press.

Політика оцінювання

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим; бали, отримані на занятті, сумуються і визначають загальну кількість балів за модульний контроль.

Політика щодо термінів та перескладання завдань: завдання, які виконуються з порушенням встановлених термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. До перескладання модулю/модулів студент допускається з дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Зафіксовані порушення норм доброчесності під час складання підсумкового контролю є підставою для розгляду на засідання Комісії з питань етики та академічної доброчесності університету.

Оцінювання

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Опитування під час занять – усне обговорення, розгляд питань, завдання	80
Залік – тести	20

Шкала оцінювання

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	зараховано
B	85-89	
C	75-84	
D	65-74	
E	60-64	
FX	35-59	не зараховано з можливістю повторного складання
F	1-34	не зараховано з обов'язковим повторним курсом